

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

14. maj 1998 *

I sag C-364/96,

angående en anmodning, som Bezirksgericht für Handelssachen Wien i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Verein für Konsumenteninformation

mod

Österreichische Kreditversicherungs AG,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 7 i Rådets direktiv 90/314/EØF af 13. juni 1990 om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure (EFT L 158, s. 59),

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C. Gulmann (refererende dommer), og dommerne M. Wathelet, J. C. Moitinho de Almeida, J.-P. Puissochet og L. Sevón,

* Processprog: tysk.

generaladvokat: G. Tesaurò
justitssekretær: fuldmægtig L. Hewlett,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

- Verein für Konsumenteninformation ved advokat H. Kosesnik-Wehrle, Wien
- Österreichische Kreditversicherungs AG ved advokat F. Marschall, Wien
- den østrigske regering ved gesandt C. Stix-Hackl, Forbundsudenrigsministeriet, som befuldmægtiget
- den græske regering ved konsulent hos statens advokat F. Georgakopoulos og kommitteret hos viceudenrigsministeren A. Rokofyllou, som befuldmægtigede
- den franske regering ved kontorchef C. de Salins og fuldmægtig R. Loosli-Surrans, begge Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede
- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved U. Wölker, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der er afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 13. november 1997 af Verein für Konsumenteninformation ved advokat H. S. Langer, Wien, af Öster-

reichische Kreditversicherungs AG ved advokat M. Hasberger, Wien, af den græske regering ved F. Georgakopoulos og A. Rokofyllou, af den franske regering ved R. Loosli-Surrans og af Kommissionen ved U. Wölker,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 4. december 1997,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 21. oktober 1996, indgået til Domstolen den 14. november 1996, har Bezirksgericht für Handelssachen Wien i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt Domstolen et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 7 i Rådets direktiv 90/314/EØF af 13. juni 1990 om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure (EFT L 158, s. 59, herefter »direktivet«).

2 Spørgsmålet er blevet rejst under en sag anlagt af Verein für Konsumenteninformation mod Österreichische Kreditversicherungs AG angående tilbagebetaling til køberne af en pakkerejse af de udgifter til indkvartering, de har betalt til en hotel-ejer som følge af en rejsearrangørs insolvens.

3 Det bestemmes i direktivets artikel 7, at rejsearrangøren skal godtgøre, »at han stiller tilstrækkelig garanti til i tilfælde af insolvens eller konkurs at sikre tilbagebetaling af erlagte beløb og hjemtransport af forbrugeren«.

- 4 Denne artikel er gennemført i østrigsk ret ved bekendtgørelse nr. 881/94 (BGBl. nr. 881 af 15.11.1994, s. 6501), hvis § 3 bestemmer, at rejsearrangøren ved at indgå en forsikringsaftale med et forsikringsselskab, der er berettiget til at drive virksomhed i Østrig, skal garantere, at den rejsende får tilbagebetalt allerede erlagte beløb, hvis de ydelser, der indgår i rejsen, helt eller delvis ikke erlægges som følge af rejsearrangørens insolvens, samt nødvendige udgifter til hjemtransporten, som er afholdt som følge af rejsearrangørens insolvens.

- 5 Ægteparret Hofbauer havde hos Karthago-Reisen GesmbH (herefter »Karthago-Reisen«), Wien, bestilt en pakkerejse til Kreta i tiden fra den 9. til den 16. september 1995, som omfattede flybilletter og indkvartering med halvpension. Rejsens pris var betalt fuldt ud før afrejsen.

- 6 Den 15. september 1995 krævede ejeren af det hotel, hvor ægteparret Hofbauer og en række andre kunder hos Karthago-Reisen var indlogeret — efter at han havde fået at vide, at Karthago-Reisen var insolvent — at disse rejsende betalte alle overnatningerne på hotellet, idet han efter de rejsendes udsagn med magt forhindrede dem i at forlade hotellet.

- 7 For at kunne rejse med flyet hjem betalte ægteparret Hofbauer derfor et beløb på 157 542 GRD for indkvarteringen på hotellet.

- 8 Ved hjemkomsten overlod ægteparret Hofbauer og de øvrige rejsende det til Verein für Konsumenteninformation, som bl.a. har til formål at sikre overholdelsen af bestemmelserne om forbrugerbeskyttelse, at gøre deres rettigheder gældende over for Österreichische Kreditversicherungs AG, som var Karthago-Reisen's forsikringsselskab.

- 9 Da forsikringselskabet nægtede at tilbagebetale de beløb, de rejsende havde betalt til hotelejereren for opholdet, anlagde Verein für Konsumenteninformation ved processkrift af 16. januar 1996 sag ved Bezirksgericht für Handelssachen Wien.
- 10 Da retten fandt, at afgørelsen af tvisten afhang af fortolkningen af direktivet, besluttede den at udsætte sagen og forelagde Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »Skal artikel 7 i Rådets direktiv 90/314/EØF af 13. juni 1990 om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure fortolkes således, at beløb, som forbrugeren på feriestedet betaler til den, der leverer ydelsen (f.eks. hotelejereren), fordi denne, hvis beløbene ikke betales, forhindrer hans hjemrejse, også er omfattet af den nævnte bestemmelses anvendelsesområde som 'garanti for hjemtransport af forbrugeren'?«
- 11 Med spørgsmålet ønsker den nationale ret nærmere bestemt oplyst, om direktivets artikel 7 skal fortolkes således, at en situation, hvor køberen af en pakkerejse, som i forvejen har betalt udgifterne til indkvartering til rejsearrangøren, på grund af dennes insolvens bliver tvunget til at betale de samme udgifter til hotelejereren, idet han ellers ikke kan forlade hotellet for at tiltræde hjemrejsen, er omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde.
- 12 I betragtning af formålet med direktivets artikel 7, som er at beskytte forbrugeren mod de økonomiske risici, der følger af rejsearrangørens insolvens eller konkurs, har Verein für Konsumenteninformation, den græske regering og Kommissionen gjort gældende, at artikel 7's anvendelsesområde omfatter en situation som den, der er beskrevet i det præjudicielle spørgsmål, da bestemmelsens ordlyd ikke er til hinder for en sådan fortolkning.

- 13 Verein für Konsumenteninformation og den græske regering er nemlig af den opfattelse, at den krævede forsikringsdækning i henhold til direktivets artikel 7 kan betragtes enten som »tilbagebetaling af erlagte beløb«, da den rejsendes betaling direkte til hotelejereren forudsætter, at rejsearrangøren ikke har betalt for indkvarteringen, eller som tilbagebetaling af de udgifter, der er nødvendige for at sikre »hjemtransport af den rejsende«.
- 14 Kommissionen har gjort gældende, at de i hovedsagen omtvistede udgifter må betragtes som nødvendige til »hjemtransport af forbrugeren«.
- 15 Den østrigske regering har præciseret, at der i betragtning af forbrugers pligt til at begrænse sit tab kun kan finde tilbagebetaling sted, hvis der er tale om nødvendige og uundgåelige udgifter.
- 16 Österreichische Kreditversicherungs AG og den franske regering er af den opfattelse, at det præjudicielle spørgsmål må besvares benægtende. De har navnlig gjort gældende, at det følger af ordene »sikre ... hjemtransport af forbrugeren«, at der kun kan ske tilbagebetaling af udgifter, som står i direkte årsagsforbindelse med hjemtransporten af forbrugeren, som f.eks. udgifter til taxa eller fly.
- 17 De har tilføjet, at direktivet — eftersom det udelukkende regulerer kontrakten mellem forbrugeren af en pakkerejse og rejsearrangøren — ikke kan fortolkes således, at en tjenesteyder, som indirekte, gennem den forbruger, han har »taget som gidsel«, og skønt han ikke er part i den egentlige kontrakt vedrørende pakkerejsen, opnår betaling for sine ydelser, bliver omfattet af garantien i artikel 7. Der er risiko for, at udsigten til, at tjenesteyderne indirekte kan blive holdt skadesløse gennem forbrugeren, kan tilskynde dem til at følge en sådan praksis i mange flere tilfælde.

- 18 Hertil bemærkes for det første, at formålet med artikel 7 er at beskytte forbrugerne mod de risici, der følger af rejsearrangørens insolvens eller konkurs. Som den franske regering med rette har anført, er disse risici, som er uadskilleligt forbundet med den kontrakt, der er indgået mellem forbrugeren og arrangøren af pakkerejsen, en følge af forudbetalingen af pakkerejsens pris og fordelingen af ansvaret på rejsearrangøren og de forskellige tjenesteydere, hvis ydelser tilsammen udgør pakkerejsen. Det mål, der tilsigtes med direktivets artikel 7, indebærer således, at der tillægges deltageren i en pakkerejse ret til garanti for tilbagebetaling af erlagte beløb og hjemtransport i tilfælde af rejsearrangørens insolvens eller konkurs (jf. dom af 8.10.1996, forenede sager C-178/94, C-179/94, C-188/94, C-189/94 og C-190/94, Dillenkofer m.fl., Sml. I, s. 4845, præmis 42).
- 19 Dernæst bemærkes, at garantien for »tilbagebetaling af erlagte beløb« vedrører de tilfælde, hvor rejsearrangørens insolvens eller konkurs indtræder efter kontraktens indgåelse, og før kontrakten skal opfyldes, eller de tilfælde, hvor ydelserne afbrydes under kontraktens opfyldelse, og hvor den del af de betalte beløb, som svarer til de ydelser, der ikke er leveret, skal tilbagebetales til forbrugeren. Garantien for »hjemtransport af forbrugeren« skal forhindre, at denne under opfyldelsen af kontrakten bliver tvunget til at blive på feriestedet, fordi transportøren på grund af rejsearrangørens insolvens nægter at levere den ydelse, der består i hjemrejsen.
- 20 I betragtning af formålet med direktivet, navnlig dettes artikel 7, må denne bestemmelse fortolkes således, at den også omfatter en situation, hvor en hotelejer tvinger den rejsende til at betale for indkvarteringen, idet han gør gældende, at rejsearrangøren, som er blevet insolvent, ikke har betalt ham dette beløb. For forbrugeren, som har købt pakkerejsen, er denne risiko nemlig en følge af rejsearrangørens insolvens eller konkurs; den bør derfor være dækket af de garantier, rejsearrangøren giver forbrugeren.
- 21 Med hensyn til Österreichische Kreditversicherungs AG's og den franske regerings argument om, at en sådan fortolkning af artikel 7 indebærer en risiko for, at hoteljerne tilskyndes til i mange flere tilfælde at følge en praksis som den, der er

beskrevet i hovedsagen, bemærkes — som Verein für Konsumenteninformation har understreget — at forsikringsselskaberne i sådanne situationer kan gøre regres mod hotelejerne, hvis de finder det nødvendigt, og at de under alle omstændigheder bedre er i stand til at skride ind over for hotelejerne end de rejsende.

- 22 Endvidere præciseres det, at den forpligtelse, som pålægges forsikringsselskabet, består i »tilbagebetaling af erlagte beløb«, idet den rejsende i en situation som den, der foreligger i hovedsagen, faktisk har betalt udgifterne til indkvartering to gange, nemlig først til rejsearrangøren og derefter til hotelejerne. Da den rejsende i realiteten har været indkvarteret på egen bekostning, skal de beløb, han havde betalt til rejsearrangøren, tilbagebetales ham, eftersom rejsearrangøren på grund af sin insolvens ikke har leveret ham de aftalte ydelser.
- 23 Det forelagte spørgsmål må derfor besvares med, at direktivets artikel 7 skal fortolkes således, at en situation, hvor køberen af en pakkerejse, som i forvejen har betalt udgifterne til indkvartering til rejsearrangøren, på grund af dennes insolvens bliver tvunget til at betale de samme udgifter til hotelejerne, idet han ellers ikke kan forlade hotellet for at tiltræde hjemrejsen, er omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde som tilbagebetaling af erlagte beløb.

Sagens omkostninger

- 24 De udgifter, der er afholdt af den østrigske, den græske og den franske regering og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Bezirksgericht für Handelssachen Wien ved kendelse af 21. oktober 1996, for ret:

Artikel 7 i Rådets direktiv 90/314/EØF af 13. juni 1990 om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure skal fortolkes således, at en situation, hvor køberen af en pakkerejse, som i forvejen har betalt udgifterne til indkvartering til rejsearrangøren, på grund af dennes insolvens bliver tvunget til at betale de samme udgifter til hotelejer, idet han ellers ikke kan forlade hotellet for at tiltræde hjemrejsen, er omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde som tilbagebetaling af erlagte beløb.

Gulmann

Wathelet

Moitinho de Almeida

Puissochet

Sevón

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 14. maj 1998.

R. Grass

C. Gulmann

Justitssekretær

Formand for Femte Afdeling